

Wykłady o filozofii Plotyna

WYKŁADY POZNAŃSKIE Z FILOZOFII

Z prac Komisji Filozoficznej PTPN

Redakcja naukowa serii

Prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz

Przewodniczący Komisji Filozoficznej PTPN

Prof. UAM dr hab. Karolina M. Cern

Prodziekan ds. nauki i współpracy międzynarodowej

Wydziału Filozoficznego UAM

OD POWSTANIA POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK w 1857 roku filozofowie, by wspomnieć tylko pierwszego prezesa towarzystwa hr. Augusta Cieszkowskiego czy Karola Libelta, brali czynny udział zarówno w jego pracach naukowych, jak i aktywnościach nastawionych na krzewienie wiedzy wśród współobywateli.

Kontynuując tę tradycję, obecne władze Komisji Filozoficznej PTPN podjęły inicjatywę wspólnego z Wydziałem Filozoficznym Uniwersytetu im. A. Mickiewicza wydawania serii *Wykłady Poznańskie z Filozofii*, której ambicją jest przywrócenie ducha *res publica literaria* naszym czasom, wszakże w postaci nowej, zdemokratyzowanej i otwartej na krytycznych obywateli dążących do oświeconego rozumienia otaczającego ich świata.

Pochłonięci badaniami pogłębiającymi obecny stan wiedzy ludzkiej, częstokroć nie doceniamy znaczenia podzielenia się ich wynikami z szerszym gronem wykształconych czytelników. Mamy nadzieję, że seria *Wykłady Poznańskie z Filozofii* wraz z towarzyszącymi jej wykładami publicznymi stanowić będzie agorę deliberacji pomiędzy badaczami i światłymi obywatelami Rzeczypospolitej.

WYKŁADY POZNAŃSKIE Z FILOZOFII **5**

Wykłady o filozofii Plotyna

Krzysztof Kiedrowski

Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk
Poznań 2021

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
Wydział Filologiczno-Filozoficzny, Komisja Filozoficzna

SERIA

Wykłady Poznańskie z Filozofii

REDAKCJA NAUKOWA SERII

Piotr W. Juchacz i Karolina M. Cern

GŁÓWNY REDAKTOR WYDAWNICTW PTPN

Jakub Kępiński

RECENZENCI

prof. dr hab. Seweryn Blandzi

(Uniwersytet Warszawski)

prof. UKW dr hab. Ryszard Mordarski

(Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy)

REDAKCJA JĘZYKOWA I KOREKTA

Kamila Sowińska

PROJEKT OKŁADKI I ŁAMANIE

TREVO Martins

Publikacja sfinansowana przez Wydział Filozoficzny Uniwersytetu
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Creative Commons: Uznanie autorstwa – Bez utworów
zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-ND 4.0)

Poznań 2021

ISBN 978-83-7654-403-8

DOI 10.14746/978-83-7654-403-8

Wydawnictwo

Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk

ul. Mielżyńskiego 27/29, 61-725 Poznań

<http://www.ptpn.poznan.pl>, dystrybucja@ptpn.poznan.pl

*Krzysztofowi Reckowi,
któremu zawdzięczam rozumienie piękna*

Spis treści

Wstęp	9
1. Uniwersum plotyńskie	15
1.1. Ustalenia terminologiczne	15
1.2. Gradualizm	18
1.3. Pochodzenie – wyłanianie się bytu z Jedna	19
2. Jedno	31
2.1. Ideowe tło historyczne	31
2.2. Charakterystyka Jedna	37
2.2.1. „Jedno” jako Jedno – aspekt doskonałości	41
2.2.2. „Jedno” jako Ono – aspekt niepoznawalności	45
2.2.3. „Jedno” jako Dobro – aspekt nieskończonej mocy ...	46
3. Umysł	49
3.1. Zagadnienie emanacji Hipostazy I	49
3.1.1. Liczby substancjalne (ἀριθμὸς ὡς οὐσία)	55
3.1.2. Meta-idee (μέγιστα γένη)	57
3.1.3. Idee-umysły	58
3.2. Umysł jako Byt	59
3.2.1. Idee jako umysły	60
3.2.2. Idee jako „jedno-wiełości”	61
3.2.3. Wieczność Umysłu	62

3.2.4. Idee jako racje	63
3.2.5. Umysł jako Wszechbyt	64
3.2.6. Umysł jako liczba	65
3.2.7. Piękno umysłu	66
3.2.8. Materia umysłowa (noetyczna)	67
4. Dusza świata	69
4.1. Dusza (ψυχή)	69
4.1.1. Materia jako przyczyna materialna	73
4.1.2. Natura jako przyczyna sprawcza	77
4.1.3. Dusza jako przyczyna formalna	79
4.1.4. Umysł jako przyczyna celowa	81
4.2. Świat zmysłowy (κόσμος αισθητός)	81
5. Dusza poszczególna	91
Aneks: Życie i działalność Plotyna	113
Bibliografia	117
Streszczenie	121
Summary	123